

DEDIŠČINA KOT VIR IN SREDSTVO POSREDOVANJA INFORMACIJ

doc. dr. Katja Mahnič

V zadnjih nekaj desetletjih je dediščina postala ena najpomembnejših dejavnosti. Nanjo je vezanih vse več ekonomskih in kulturnih politik posameznih držav, razvila se je v ogromno mednarodno storitveno in prodajno industrijo, hkrati pa predstavlja izhodišče za vzpostavljanje nasprotujočih si identitet in je kot taka pogosto tudi vir konfliktov. Zato je potrebno tako znotraj posamezne družbe kot tudi globalno o dediščini razmišljati kot o množinskem pojmu: ne samo da obstaja več dediščin in da imajo te številne uporabe, pač pa so številni tudi njihovi proizvajalci. Vsak od njih ima pri ustvarjanju in upravljanju dediščine različne in mnoge interese ter cilje.

Hkrati z razvojem dediščine se je pospešeno krepilo tudi njeno raziskovanje. Glavna raziskovalna vprašanja se vrtijo zlasti okrog same definicije dediščine, njene interpretacije in prezentacije. Že bežen pogled v literaturo pokaže, da je definicij dediščine toliko, kot je strokovnjakov, ki se z njo ukvarjajo, pri čemer njen pojav domala vsi iščejo v 20. oz. kvečjemu poznem 19. stoletju. Tudi kar se tiče interpretacije oz. prezentacije dediščine se je večina študij osredotočila zgolj na pozno 20. stoletje, torej v čas pojava in razmaha dediščinske industrije. Še redkejša so raziskave družbenih in kulturnih vidikov avtoriziranega dediščinskega diskurza, ki vpliva tako na strokovno in popularno razumevanje dediščine kot tudi na vladne in mednarodne politike ter zakonodajo, vezano nanjo.

Predmet *Izbrana poglavja iz muzeologije – Dediščina kot vir in sredstvo posredovanja informacij* je zastavljen v obliki dvoletnega cikla. Prvo leto je namenjeno predstavitvi hermenevtičnih in semiotskih vidikov interpretacije dediščine (pripisovanja pomenov dediščini), drugo leto pa je posvečeno razmisleku o najrazličnejših načinih njene prezentacije (razširjanje pomenov s pomočjo dediščine). Glede na način izvedbe predmet vsako leto poteka v dveh delih: predavanjih, namenjenih predstavitvi historične in konceptualne podlage obravnavane tematike, in seminarju, v okviru katerega bomo ob obravnavi različnih primerov, ogledu različnih dediščinskih ustanov in lokacij razmišljali o možnostih, ki jih kot interpreti dediščine imamo na voljo za posredovanje točno določenih sporočil, in o odgovornosti, ki je s to pozicijo povezana. Udeleženci pa bodo v okviru terenskega dela dobili priložnost pridobljene teoretske osnove preizkusiti tudi v praksi.

Dediščina kot vir informacij

Predavanja bodo namenjena spoznavanju dediščinskega objekta, še posebej muzejskega predmeta kot vira informacij. Pri tem se bomo osredotočili zlasti na hermenevtični in semiotski vidik interpretacije. Najprej se bomo posvetili samemu problemu interpretacije, njeni definiciji in pomenu v okviru humanistične raziskovanja. Spoznali bomo pojem hermenevtične spirale ter se ukvarjali z razliko med razlaganjem in interpretacijo. Posebna pozornost bo namenjena problemu interpretacije predmetov kot besedila. V nadaljevanju bomo obravnavali pojem pragmatičnega in semantičnega pomena predmeta ter primerjali pomanjkljivosti in prednosti uporabe de Saussurove in Peircove definicije znaka pri interpretaciji materialne kulture.

V okviru seminarja bomo obravnavali več tujih in domačih primerov, s pomočjo katerih bomo skušali na otipljiv način predstaviti predmet v vlogi vira informacij. Primeri bodo predstavljeni v obliki klasičnih predstavitev ob slikovnem gradivu, filmih in v okviru ogledov izbranih muzejev in dediščinskih lokacij. V okviru samostojnega seminarskega dela bodo udeleženci, razdeljeni v manjše skupine, skozi posamezne stopnje spoznavali proces interpretacije izbranega dediščinskega objekta. Predstavitvi njihovih rezultatov in spremljajoči razpravi bo sledila priprava skupnega predloga interpretacije obravnavanega dediščinskega objekta.

Osnovna literatura - splošno:

- Wilhelm Dilthey: *Zgradba zgodovinskega sveta v duhoslovnih znanostih*, Ljubljana: Nova revija, 2002.
- Hans Georg Gadamer: *Resnica in metoda*. Zbirka Labirinti, Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Literatura, 2001.
- Martin Heidegger: *Bit in čas*, Ljubljana: Slovenska matica, 1997.
- Ferdinand de Saussure: *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*, Ljubljana: ISH Fakulteta za podiplomski humanistični študij, 1997.
- Charles Sanders Peirce: *Teorija znaka in pomena*, v: Charles Sanders Peirce: *Izbrani spisi o teoriji znaka in pomena ter pragmaticizmu*. Knjižna zbirka Temeljna dela, Ljubljana: Krtina, 2004, str. 10-65.
- Paul Ricoeur: *The Model of Text. Meaningful Action Considered as a Text*, *New Literary History* 5 (1), 1973, str. 91-117.
- Paul Ricoeur: *What is a Text. Explanation and Interpretation*, v: Paul Ricoeur:

Hermeneutics and the Human Sciences. Essays on Language, Action and Interpretation, Cambridge: Cambridge University Press, 1981, str. 145-164.

Osnovna literatura – muzeologija:

- Charles Saumarez Smith: *Museums, Artefacts, and Meanings*, v: Peter Vergo (ed.): *The New Museology*, London: Reaktion Books, 1989, str. 6-21.
- Carol Duncan: *Civilizing Rituals: Inside Public Art Museums*, London, New York: Routledge 1995.
- David Brett: *The Construction of Heritage*, Cork: Cork University Pres, 1996.
- Kevin Walsh: *The Representation of the Past: Museums and Heritage in the Post-Modern World*, London, New York: Routledge 1997.
- Eilean Hooper-Greenhill: *Museums and the Interpretation of Visual Culture*, London, New York: Routledge, 2000.
- Eilean Hooper-Greenhill: *Museums and the Shaping of Knowledge*, London, New York: Routledge 2001.